

Jona

Jonagörenj kezapqetok keu Jim-asa-asahi

Buk kianjön kezapqetok keu murutnji akzap. Mi Jonagörap denöwe asuhuyöhi, miangöt kösohotnji akzap. Anutunöj keu kewö jim kutum wangiyök: Gi mönö Asiria kantrigöt siti bohonji qetnji Niniwe miangörenj anda urukungukungu nup meman. Asiria yejön kahasililinjini ketaunji ahöiga Israel yejön kerök miengörap kömumbepukörap kenjötnjini möta malget. Anutunöj Jona mewö jim kutum wangiyökmö, yanjön mi esapköba qetala Anutugöt koleknöj miangörenj anmamgöt tököyök. Mi kewögörap tököyök: Anutunöj siti mi ayuhumangöt galöm meme keu jiyökmö, yanjön miangöt dop ölña akñapkö qahöp möt köhöiyök.

Jonanöj tököba qetaliga lömböt öngöngöjnj qakñe öngögetka miangöt andöñe nanñi imbi-imbinji memba et ala tem köla anök. Anda urukungukungu nup meiga Niniwe sehisehinji yejön urunji ölñap melenget. Miangörap Anutugöt urunjan amöriiga qahöp ayuhum engiyök. Miangörap Jonagöt urunjan böliba kömbuhiba nanñak kömumangöt mörök. Kiñ kunöj yambu 782-753 bifo Kraist galömñina maliga Jonanöj nalö miangörenj nupñi meyök. Mirinji Gat Hefer mi Nazaret kösutñe, 5 kilomita anangö dop. Niniwe mi köröwen, 500-600 kilomita anangö dop.

Könañgep Israel yejön nanñinak kezapqetok ambazip yejögörenj keu möta kude tem kölgetka

Anutunöŋ jiiga Asiria yeŋön kaba enġuba enġuaŋġötketka mewö nanŋini kinkinŋini mi mosötket. Buk kianŋön Anutugöt könanŋi yahöt kewö kondelġap: Körek neŋön Anutugöt jitsihitŋi törörök tem kölbinanġöt dop akzin. Mewö qahöp akzin ewö, lömbötnöŋ mönö ölnap qaknine öngömap. Könanŋi bohonŋi kun mi ak-kömükömu aka urujöpak. Yaŋön nanŋi kerök kambuŋi Asiria yeŋgöt siŋgisöndokŋini mewöyök mosöta ayuayuhunöhök meköm enġimapköt kapan kölakzap. Likepŋi bölöŋi qakŋine öngöbapuköt möt köhöiba urunini melenġingöt kuŋgum neŋgimakzap.

Buk kianġöt bahöŋi bohonŋi 4 mi kewö:

- 1) Anutunöŋ Jona oholiga yaŋgiseŋ ahök. 1.1-17
- 2) Jonanöŋ uruŋi melenġa söranöhök lolohoyök. 2.1-10
- 3) Jonanöŋ Niniwe könagesö uruŋini kuŋguyök. 3.1-10
- 4) Uruŋini melenġetka Anutunöŋ ak kömum enġiyök. 4.1-11

Jonanöŋ Kembu qetala mömölaköyök.

¹ *Israel mianġöreŋ Kembuġöreŋ keu mi Amitaigöt nahönŋi Jona yaŋġöreŋ kewö asuhuyök:
² “Asiria kantrigöt siti ketauŋi Niniwe mi wehön kotkotŋe ahöza. Yeŋön bau jegömöl aka bölöŋamŋini memba malakze. Mianġöt keu mi nöŋgöt jemesoholne öngöiga mötzal. Mianġörap göŋön möp wahöta eu anda nöŋgöt buŋa keuni jiba mianŋön uruŋini kuŋguman.”

* 1:1: 2 Kiŋ 1 4.25

³ Mewö jiyökmö, Jonanöŋ möp Kembugöt jemesoholŋeyök ölöŋ köla wehön gegeŋe göröken an-mangörap wahörök. Wahöta miri qetŋi Jopa (Jaffa) mianğöreŋ geba waŋge kun miwikŋaiba “Ölöp yembuk Tarsis mire Spein kantrinöŋ an-mam,” jiba köna söŋgörüŋi memba waŋgenöŋ öŋgöyök. Mewö öŋgöba Kembugöt jemesoholŋeyök mömölaköba anök.

⁴ Mewö anökmö, Kembunöŋ möp luhut köhöikŋi melaii köwetnöŋ anda qeiga siridimbom ketauŋi asuhuiga waŋgenöŋ mianğörap jömgömangöt ahök. ⁵ Mewö aiga waŋge börö azi yeŋön kenğötŋini möta nanŋini bemurupŋinaŋgöt dop nanğök nanğök köuluköm enğiget. Mewö aka waŋgenöŋ amğömapköräp mianğöt inap yuaŋi mi körek gilgetka köwetnöŋ gem teköyökmö, Jonanöŋ waŋge dutŋaŋgöt uruŋe geba mianğöreŋ öl köla gaun lömbötŋi ahöyök.

⁶ Mianğöreŋ ahöiga waŋge galömŋan yaŋgöreŋ kaba kewö jiyök: “Gi möp wuanöŋgörap ki gaun ahözane? Möp wahöta nangi bemgi qeta köulukönöŋga yaŋön mötmörim neŋgiiga kude ayuhubinak.” Mewö jiyök.

⁷ Mewö jüiga sutŋine kewö jiget: “Ayop möp kaget! Nini möp unju qeba azi dagöt siŋgisöndökörap ayuayuhu ki neŋgöt qaknine öŋgözawi, mianğöt könaŋi mewö miwikŋaibin.” Mewö jiba unju qegetka Jonanöŋ asuhuyök. ⁸ Asuhuiga jiget kaiga kewö qesim waŋgiget: “Ayuayuhu ki mi dagöt siŋgisöndökörap aka neŋgöt qaknine öŋgözawi, gi möp mianğöt könaŋi jinöŋga mörin. Gi wanat nuwa memakzan? Gi waniŋeyök

kazan? Göhörenj kantri mi waniņe aiga göhörenj könagesöurupki mi waniņe malje?”

⁹ Mewö qesim wanġigetka kewö melenök: “Ni Israelgöt Hıbru azia akzal. Ni Kembu, Suepkö Anutuņi waikņi memba möpöseimakzal. Yaņön köwet aka gölme örönņi miwikņaim etkiyök. ¹⁰ Yaņön börö osikosibuk niņgiiga nöņön mi tököba Kembangöt jemesoholņeyök ölöņ köla kazal.”

Mewö melenniga azi yeņön mi möt yaköba gwötpuk awöwöliba kewö jiba jim wanġiget: “Ye! Gi möp wuanöngörap mewö akzane?” ¹¹ Köwet mi toroqeba bölim köhöiba ahöyök. Miangörap yeņön kewö qesim wanġiget: “Nini möp denöwewö ak gihiinga köwetnöņ ġiņ qebawak?”

¹² Mewö qesim wanġigetka yeņgörap kewö melenök: “Siridimbom ketauņi kianön möp nöņgörap aka enġöt qakņine öngöba qezawi, nöņön mi ölöp mötzal. Miangörap inini möp nömimba köwetnöņ ġilgetka gemam. ġilget gebiga köwetnöņ ölöp ġiņ qemap. Mewö jizal.”

¹³ Mewö jiiga börö azi yeņön töndup wange kunbuk gölme oronņe anġotmapkörap lökuatnöņ nanġöbingöt qeba qegetmö, köwetnöņ bölim teköyöhanġörap aka mi osiget. ¹⁴ Osiba Israelgöt Kembuņi yanġöt qeta köuluköba kewö ġiget: “O Kembu, ġi nangak keu ġitkahöt dop mi wuatangöba yuai ki akzan. Mewögörap Kembu, azi kianön kömumapkörap aiga miangörap nini kude ayuhum neņġiman. Sepņanġöt keuņi mi neņġöt qaknine kude alnöņga öngömap. Keu mi ölnap.”

¹⁵ Mewö köuluköba anda Jona memba ġilgetka köwetnöņ geyök. Geiga köwetkö kukņan ösumok

bököiga giŋ qeyök. ¹⁶ Giŋ qeiga azi yeŋön Kembugörap euam awöwöliba naluk ketauŋi ala Kembu jöwöwöl ohom waŋgiba keuŋini kewö jöhöget: “Nini möp Kembugöt keuŋi tem köla kude qetalbin.”

¹⁷ *Jonanöŋ köwetnöŋ geiga Kembunöŋ söra ketauŋi kun melaiiga anda Jona gwahörök. Gwahoriga söra mianŋöt uruŋe sunŋem silim karöbut ahöba malök. Mewö.

2

Jonanöŋ gajugaju kömgokŋe ahöba köuluköyök.

¹ Jonanöŋ söra uruŋe ahöba Kembu Anutuŋi köuluköm waŋgiba kewö jiyök: ² “Nöŋön wahöjalin uruŋe Kembu köuluköm gihibiga göŋön ölop keuni mötzan.

Ni unem senjom kömgokŋe ahöba uleralga göŋön ölop uletni mötzan. ³ Göŋön köwet röndum ketauŋe tötal niŋginöŋga gezal.

Göŋön köwet söŋsöŋauŋaŋgöt dutŋe tuapkönöŋ eralga göulu ketauŋan esuhum niŋgizap.

Göhöreŋ qölqöl-söutsöt pakpak mi musulungöm niŋgizap.

Göhöreŋ siri pakpak mi qeba turuba nem ulahöm niŋgizap. ⁴ Mia möta kewö mötmörizal:

Göŋön ni göhöt jemesoholgeyök közöl niŋginöŋga maljal. Mi töndup nöŋön möp kunbuk göhöreŋ jöwöwöl jike kömbukŋe göröken jenan ubi anma. Mi kunbuk kude ekileŋahak kun. ⁵ O aka omanjaret mi

nöŋgöt qakne öŋgöba turum niŋgim teközap.

Röndumnöhök möp liliköm niŋgim teközap.

* 1:17: Mat 1 2.40

Köwetköt kumburereŋi mianön möp nöröp jupni köpeiba esuhuzap. ⁶ Ni kundunaŋgöt rōndaŋ kōnaŋgöt dop yuhuyaŋgōreŋ eral. Rōndaŋgöt botŋi mianön möp nōŋgöt qakne jōhōm qōzōŋda jōhōm qōzōŋ kōhōizap.

Yuhu maljalmō, o Kembu Anutuni, gōŋōn möp neka rōndaŋ dutŋeyök kunbuk örōm niŋginōŋga malmalnōŋ kotmam. ⁷ Nōŋgöt malmalnan qahōwakŋamgöt aiga nōŋōn nalō miangōreŋ Kembu, gi mötmōrim gihibiga kōuluknan ōŋgōba gōhōt Suep jike kōmbukŋe euyaŋgōreŋ ōŋgōba gōhōreŋ aŋgotmap. ⁸ Ambazip kopa-bemlopion omani gōda qem eŋgimakzei, yeŋōn mewō aka kalem mōriam Tonji gi andō guhumakze. ⁹ Andō mewō guhumakzemō, nōŋōn möp möpōmöpōsei lōŋet omsa kōla naluk ala jōwōwōl ohom gihimamgöt mōtzal.

Nōŋōn yuaigöt keuŋi jim jōhōzali, miangöt dop möp ak sorokōmakŋam.

O Kembu, gi mohotnōŋ nōŋgöt malmalnaŋgöt bohoni jōhōmamgöt kōhōizan. Keu mi ōlŋap.”

¹⁰ Mewō kōulukōm tekōiga Kembunōŋ möp sōra mi jim kutum waŋgiiga kaba kota Jona loŋniga gōlme oronŋe erök. Mewō.

3

Jonanōŋ Anutugöt nup mi Niniwe uruŋe meyök.

¹ Gōlme oronŋe eriga Kembugōreŋ keu ki mi kunbuk Jonagōreŋ asuhuyök: ² “Gōŋōn möp wahōta siti ketauŋi Niniwe miangōreŋ anda buŋa keu gihimami, mi jiba uruŋini kuŋguman.” ³ Keu

mewö asuhuiga Jonanöŋ wahöta Kembugöt keu jit tem köla Niniwe anök. Niniwegöt dopŋi mi kewö: Gi göraŋeyök könahiba anda malnöŋga wehön karöbut teköiga likepŋe endu aŋgotman.

⁴*Jonanöŋ könahiba siti uruŋe anda maliga wehön mohot teköiga buŋa keu qeta kewö jiyök:

“Wehön 40 kun ahözap. Mi teköiga Niniwe siti kianön möp melenŋi gemap.”

⁵Keu mewö qeta jiiga Niniwe könagesö yeŋön Anutugöreŋ keu möt nariba uruŋini melenŋa nene siŋgi malbingöt nalö ala jim köhöiget. Mi jim köhöiba ambazip ketauŋi moröŋi yeŋön lökŋanök imbi melenŋöt samot meget silenŋine öŋgöiga kau ariget.

⁶Mewö aketka miangöt buzup keuŋi mi Niniwegöt kiŋ (praim minista) yaŋgöreŋ aŋgorök. Aŋgoriga möta jakömbuak dum tatatŋeyök eta malukuŋi köteköba samot memba at-turuba kau utuba ariba tarök.

⁷Tata jim kutukutu kewö aliga Niniwe siti dop köl teköba anök: “Inŋini möp kiŋ aka jembonurupŋi yeŋgöreŋ jim kutukutu ki mötme: Kunŋan kun möp nene kuluj kude nemap. Ambazip me bau kuruk-lama bulmakau-iŋini nene kuluj kun nemegöt kude möt enŋime.

⁸Nene siŋgi mewö mala samot mem teköba Anutu köhöikŋanök sahöt köuluköm waŋgiba nanŋök nanŋök könaŋamŋini bölöŋi aka ambazip ayuayuhu böröŋini töwötpuk meget ahözawi, mi möp andö qem teköba mosötme.

⁹Mewö ahinga Anutugöt uruŋan kunbuk eriga wösöŋi möt neŋgiba kukŋaŋgöt könöpŋi qeraköba

* 3:4: Mat 1 2.41; Luk 1 1.32

siŋgisöndoknini mosötpawak. Mi mosöriga kude ayuhubinak. Mewö jizin.”

¹⁰ Mi möt asahiba könaŋamŋini bölöŋi andö qeba uruŋini melengetka Anutunöŋ ahakmemeŋini mi eka wösöŋi möt enŋiba mötmöŋi liliŋgöiga siŋgisöndokŋinaŋgöt likepŋi melen enŋimapkö ahöhi, mi mosörök. Uruŋan mewö eriga kude mem bölim enŋiyök. Mewö.

4

Jonanöŋ tembula irimŋi seholidyök.

¹ Mewö asuhuyökmö, Jonanöŋ mianŋörap urubölö ketauŋi möta irimŋi seholidyök. ² *Irimŋi seholidyöga Kembu ulet waŋgiba kewö jiyök: “Aek Kembu, gi ak-kömukömugöt bemŋi mala ölop neŋgehorimakzan. Göhöreŋ kuki mi öŋsöŋ aiga kalem möriamgi mi önöŋi qahöp ahöza. Mewö urugi zölaŋ amöröiga wösögi möta könagesö kun mem bölöm enŋimamgöt kude mörakzan. Mia nane gölmenöŋ mala lök möt yaköba jiali, mia ölum guhuza me qahöp? Könaŋi mewögörap aka nalö mianŋöreŋ Tarsis anmam jiba ösumok mömölaköba anda malal. ³ *Merak malmalgöt tököba kömupköt möralga ölöwakzap. Mianŋörap Kembu, göŋön möp malmalni döli noaŋgötnöŋ. Keu mi ölnap.”

⁴ Mewö ulerökmö, Kembunöŋ kewö melen waŋgiyök: “Jona, gi ak-kömukömugörap irimsewöl mötzani, mi dop köljap me qahöp?”

⁵ Mewö jiiga Jonanöŋ siti mosöta eta wehön kotkotŋe göröken anda köna töwokŋe endu koum

* 4:2: Eks 34.6 * 4:3: 1 Kiŋ 19.4

qeba mianğöt aumņe tarök. Tata sitigörap mewö me mewö asuhumawi, mi ekņamgörap uba tarök.

⁶ Mewö tarökmö, Kembu Anutunöņ Jona uruölöwak ak waņgimamgörap jiiga ölnölun kun asuhuba köriba kota Jonagöt nöröpņi aum köl waņgiyök. Aum köl waņgiiga ölnölungörap uruölöwak ketauņi möta tarök. ⁷ Tata suņgem kun ahöiga miri gianņiiga mianğöreņ Anutunöņ taröņ kun melaiiga kaba ölnölun mi yöhöröngöiga sinņi soholiyök. ⁸ Wehönöņ koriga Anutunöņ jiiga luhut könöpņambuk kötökņi mi miri jeņi kotkotņeyök qeiga wehön jeņan nöröpņe qei qei uruņi öngöba duhuiga kömumamgöt möt teköba köuluköba kewö jiyök: “Nöņön malmalgöt tököba kömupköt möralga ölöwakzap. Keu mi ölna.”

⁹ Mewö jiyökmö, Anutunöņ Jonagörap kewö jiyök: “Gi ölnölungörap irimģi seholidzawi, mi dop kölĵap me qahöp?” Mewö jiiga kewö melen waņgiyök: “Irimni seholidzawi, mi möp dop kölĵawa. Nöņgöt irimsesewölni mi ketauņi aiga urunan kude amörimap. Mianğörap ölop kömumam. Keu mi ölnap.”

¹⁰ Jonanöņ mewö jiiga Kembunöņ kewö jiyök: “Gi ölnölungöt böröņi kun kude memba mi kunde galöm kölnöņa köriyök. Mi suņgem mohotkö uruņe asuhuyök aka suņgem mohotkö uruņe soholiba kömuyök. Töndup göņön nangak yuai omani mewöņi mianğörap sahöta waimanĵat mötzan.

¹¹ Mewö aiga nöņön möp denöwögörap siti ketauņi kianğöt könagesöņi yeņgörap waimanĵat kude mötpileņak? Mianğöt uruņe morö namande 1 20.000 (handöt twenti tausen) jaņgö mi oņgöta

maljei, mi ölpnangöt aka bölöngöt könanjiri kude möt kewöt etkimakzei aka bau kuruk yuai mi tok gwötpuk malje. Mi ambazip ketaunji yembuk mohok mem bölim engibileñbukörap nöön möp sihimnan Niniwe engehorizal.” Mewö.

Burum-Mindik Bible
The New Testament and portions of the Old Testament
in the Somba-Siawari language of Papua New Guinea,
also called the Burum Mindik language.
Sampela hap Buk Baibel long tokples Burum Mindik
long Niugini

Copyright © 1992, 2002 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Burum-Mindik or Somba-Siawari (Somba-Siawari or Burum-Mindik)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files dated 9 Oct 2020

c0871260-68cc-5a50-953f-52200e105d1e